

1. 2024

ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА



**ОЦІНЮВАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ
ПІД ЧАС КРИЗИ: АНАЛІЗ ЯКОСТІ
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

**ОПТИМІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**



КОУЧИНГОВИЙ ПРОЄКТ «СТУДЕНТСЬКИЙ КУРАТОР»: ГАЙД ПРО АДАПТАЦІЮ



Сніжанна Гриценюк,
практичний психолог
Надія Пліщенко,
культуролог ВСП «Технологічно-економічний
фаховий коледж Білоцерківського НАУ»

Анотація. У статті розглянутий досвід впровадження у ВСП «Технологічно-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ» коучингового проєкту «Студентський куратор» як технології розв'язання проблем адаптації студентів-першокурсників, проаналізована роль студента-ментора та досягнуті результати.

Матеріал зацікавить, насамперед, педагогічних працівників різних напрямів, а також стане у пригоді широкому колу читачів.

Abstract: In the article the considered experience of introduction is in Separated Structural Unit "Professional College of Technology and Economics of Bila Tserkva National Agrarian University" project of coach the "Student counsel" as technologies of decision of problems of adaptation of students-freshmen, analysed role of student-mentor and attained result.

The presented material will be of interest, first of all, to pedagogical workers of various fields, and will also be useful to a wide range of readers

Надія: *«Згадайте той час, коли Ви вступали до омріяного освітнього закладу. Пам'ятаєте свої відчуття? Тривогу після здачі екзаменів. Хвилювання періоду очікування результатів. Щастя, коли побачили своє прізвище у списку студентів. Нерозуміння того, що вас очікує попереду.*

Особисто моя історія розпочалася з моменту, коли мої батьки поселили мене в гуртожиток і з відчуттям «виконаного обов'язку» поїхали додому, горді тим, що їхнє чадо вже студентка.

Ранок першого навчального дня для мене не був таким яскравим і веселим, як для моїх батьків чи інших студентів. Куди йти? Як доїхати до навчального корпусу? Як знайти аудиторію? Що з собою брати? Де знайти розклад занять і дзвінків? А додайте до цього карантин, онлайн-навчання, війну з постійними повітряними тривогами... і з оцим всім ти лишаєшся один на один.

Мені пощастило, в гуртожитку мене поселили в кімнату до двох третьокурсниць із різ-

них факультетів. Вони і стали моїми «провідниками» у світ науки і студентства. Абсолютно різні за характером і світоглядом мої сусідки почали вводити мене у життя університету і гуртожитку. З часом я вже знала як швидко і зручніше доїхати до навчального корпусу, хто із викладачів не пробачає «помилку», які пари можна «профілонити», а кому здавати «хвости» буду до останнього курсу. Дісталось у спадок мені і чимало конспектів».

Ідея студентських менторів у організації роботи освітнього закладу не нова і працює в університетах не один рік. То навіть вигадувати велосипед, якщо можна вивчити досвід і адаптувати під свій освітній заклад? А якщо в тебе з'являється односторонній, то потрібно відразу діяти. Ось тут і стала в пригоді продуктивна співпраця практичного психолога та педагога-організатора, що в результаті народила ідею створення проєкту «Студентський куратор».

То що ми знаємо про адаптацію? Існує певне стереотипне уявлення, що це такий собі період труднощів в житті кожної людини, який потребує

посиленої уваги та підтримки. Якщо виходити за межі стереотипів, то адаптація – це про наш спосіб знайти баланс між зовнішнім світом та внутрішнім світосприйняттям. А ось тут і ховаються оці самі труднощі та перепони, якими так лякають на всіх вікових етапах психологи та педагоги.

Давайте зупинимось на тому періоді, коли вчорашні учні після 9 класу поступають до нас в коледж. Чому саме він?

По-перше. Підлітковий вік з усіма його нюансами є одним з найскладніших в житті людини.

По-друге. Відбувається величезна трансформація світогляду, коли ще по суті дитина пробує вибудувати своє уявлення про все, що відбувається навколо. Але труднощі викликає дуже малий життєвий досвід і категоричність у сприйнятті нового.

По-третє. Підлітки не приймають авторитети. Доросла людина дуже часто апіорі сприймається як ворог. А парадокс у тому, що якраз людина з досвідом може допомогти пройти невідомими дорогами з найменшими втратами.

От ми і приходимо до того дня, коли абітурієнт офіційно стає студентом. Всі ми пройшли цей шлях і пам'ятаємо себе у перші дні. Не знаєш, куди йти. Вперше бачиш викладачів і маєш пристосовуватися до кожного з них. Так, в тебе є куратор, але часто ви бачитися лише на вихідній годині або перебіжками на перервах. І часто у першокурсника виникають питання, з якими до дорослого/викладача не підійдеш (в кого можна списати, як легше здати, де можна прогуляти, ну ви розумієте!).

Студенти ВСП ТЕФК БНАУ також, звичайно ж, стикаються із усіма труднощами адаптаційного періоду.

Так що ж таке «**Студентський куратор**»? Це технологія подолання адаптаційного періоду у форматі «рівний-рівному», коли студент-старшокурсник стає наставником, коучем, ментором для підопічних першокурсників. Перевага в тому, що старшокурсник пройшов весь шлях від першокурсника до почесного «дембеля» і прекрасно розуміє, з чим стикнуться його молодші товариші. Бонусом є рівноправні взаємовідносини, доступна і зрозуміла мова, конфіденційна інформація (про те, з чим до дорослого не підеш), ну і різні студентські лайфхаки. Студент-активіст під час свого супроводу групи підказує, страхує, спрямовує та підтримує на всіх етапах.

Підготовкою менторів-старшокурсників для проекту «Студентський куратор» займаються психолог коледжу Сніжанна Гриценюк та культурорганізатор Надія Пліщенко. Завдання були розподілені таким чином, що організаційні моменти та підбір самих кураторів серед активу коледжу, проведення роз'яснювальної роботи серед студентів взяла на себе Надія Пліщенко, яка координує студентське самоврядування коледжу та тісно працює із самим активом. А психологічною

та практичною підготовкою самих активістів займається Сніжанна Гриценюк. Ця підготовка включає в себе розгляд проблеми адаптації та особливостей її вирішення, відпрацювання навичок комунікації, ознайомлення з техніками ефективного спілкування та розв'язання конфліктів, подальший супровід та підтримку студентів протягом реалізації усього проекту.

Головною метою проекту є максимально комфортно адаптувати студентів-першокурсників до умов навчання у коледжі, створити сприятливу психологічну атмосферу у студентському середовищі, сприяти формуванню студентських колективів та швидкому встановленню дружніх стосунків всередині академічних груп й налагодженню контактів із кураторами та викладачами.

Учасниками проекту стали визначені студенти-першокурсники та активні студенти старших курсів.

Зміст та реалізація проекту «Студентський куратор». В коледжі діє студентський парламент, який об'єднує творчу, активну та ініціативну молодь. На його першому розширеному засіданні відбулася презентація проекту та студентам II–IV курсів було запропоновано взяти наставництво над групами нового набору. На кожному відділенні знайшлися студенти-активісти, які висловили бажання взяти опіку над тою чи іншою групою за своєю спеціальністю.

Передбачалося, що саме студент-куратор буде:

- підказувати своїм молодшим колегам географію освітнього закладу (в яку аудиторію і в який корпус бігти на заняття, де знайти окремого викладача чи відділ тощо);
- консультувати паралельно із викладачами щодо особливостей освітнього процесу: тобто на власному прикладі показувати, як писати лекції, як оформляти лабораторні/практичні, як готуватися до семінарів тощо;
- ділитися досвідом вирішення студентських проблем (складання заліків, виправлення незадовільних оцінок, використання шпаргалок, особливості підходу до освітнього процесу тих чи інших викладачів та ін.);
- допомагати у підготовці до заходів (конкурсів, відзначення окремих дат);
- і ще важливою функцією студентського куратора є бути таким собі психологічним буфером для першокурсника, щоб можна було прийти поскаржитися, вилити свої емоції, отримати реальну підтримку і розуміння, підказки та рекомендації.

Для активістів було проведено кілька тренінгових занять, метою яких було навчити правильно комунікувати та висловлювати думку, ефективно організовувати групу, екологічно і безпечно надавати підтримку своїм друзям. Після підготовки майбутніх менторів представили студентській спільноті на розширеному засіданні студпарла-



менту, а потім відбулося їх знайомство із групами та кураторами-педагогами. На цьому етапі Сніжанна Гриценюк супроводжувала студентів і допомагала їм презентувати себе підопічним.

Далі наставники налагоджують контакти із першокурсниками, зустрічаються із ними на перервах, спілкуються в чатах, тобто вже спільно визначають формат взаємодії. В коледжі якраз відбувалася підготовка до конкурсу «Дебют першокурсника», де кожна група презентувала себе і свої таланти. Якраз тут і була можливість студентським кураторам найбільше проявити себе! Окремі ментори навіть виходили на сцену разом із своїми молодшими колегами.

Зараз наближається до кінця перший семестр і підтримка старших товаришів стає просто безцінною! Саме старшокурсник по-дружньому спрямовує першокурсника у напрямку безпечного та ефективного складання заліків, ділиться студентськими лайфхаками та конспектами, підказує маленькі хитрощі в закритті «хвостів»... Одним словом, іде поруч під час першої сесії.

Таким чином студентський куратор супроводжує групу першокурсників протягом першого семестру, поки вчорашній абітурієнт не стане повноцінним студентом.

На сьогодні проект виходить на фінальну стадію, коли вже можна підбивати перші підсумки. Вже зараз можна визначити отримані результати:

- комфортне та малостресове проходження студентами-першокурсниками адаптаційного періоду;
- швидке прийняття правил та умов навчання у коледжі, ефективна адаптація до особливостей організації освітнього процесу в коледжі порівняно зі школою;
- налагодження комунікації з викладачами та адміністрацією;
- активне включення у позанавчальне життя студентів, залучення до роботи гуртків, секцій, клубів за інтересами тощо;

- сприяння спілкуванню та обміну досвідом між студентами-першокурсниками та студентами-старшокурсниками одної ОПП;

- а ще дуже несподіваним бонусом виявилася міцна дружба між студентами, спільне проведення часу, участь у різноманітних позанавчальних заходах, організація дозвілля в групі;

- також педагоги відзначають високий рівень самоорганізації груп із появою студента-координатора. Часто куратори для вирішення якогось питання зв'язуються із колегою-студкуратором, що підвищує ефективність та швидкість вирішення тих чи інших завдань.

У наших планах за підсумками проєкту провести конкурс на кращого студентського куратора, де кожен з менторів презентує свою роботу і її підсумки, а загальноколеджанським голосуванням буде обраний переможець.

На сьогодні вже можна зробити такий висновок, що проєкт ефективно працює і дає свої результати. Перші свої заліки і контрольні першокурсники здавали вже підготовленими і обізнаними, що відзначають і куратори-педагоги. Першокурсники говорять про те, що менше стресують і переживають, коли знають, до кого можна звернутися за інформацією/допомогою/поскаржитися.

Сніжанна: «Під час навчання в університеті на першому курсі я мала досвід роботи волонтером у соціально-психологічній службі свого рідного закладу освіти, де працювали і старшокурсники-психологи. Саме спілкування із моїми старшими товаришами допомогло мені пройти мою першу сесію, що називається, тримаючи «носа за вітром» та оминаючи всі гострі кути. Особливо цінними для нас були лайфхаки, як знайти індивідуальний підхід до кожного з викладачів і на які дисципліни варто звернути посилену увагу. А ще безцінним було їх введення у фах психолога – такий собі дотик до професії з середини. Дякую вам, мої наставники!»